

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra soukromého práva

Licenční smlouvy v oblasti autorského práva

Bakalářská práce

License agreements in the field of copyright

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
JUDr. Věra Popelková

AUTOR PRÁCE
Tereza Kriegová

PRAHA
2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 14. 03. 2024

Tereza Kriegová

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku licenčních smluv v oblasti autorského práva dle současné platné právní úpravy v České republice. V první části práce je popsán soubor práv duševního vlastnictví, vývoj právních pramenů, v mezinárodním prostředí i na území Česka, zaměřených na ochranu autorských práv, následuje popis tuzemských platných právních předpisů přes Listinu základních práv a svobod přes Autorský zákon a jeho nejaktuálnější novelizaci až k Občanskému zákoníku, který je stěžejní úpravou právě licenčních smluv. Druhá část je věnována již samotné charakteristice licenčních smluv, možnostem jejich vzniku, smluvním stranám, podstatným i nepodstatným náležitostem, případné dispozici s licencemi a též jednotlivým variantám jejich zániku.

KLÍČOVÁ SLOVA

autorské právo * autorský zákon * autorské dílo * autor * práva autora * občanský zákoník * licenční smlouva * licence

ANOTATION

The bachelor thesis focuses on the issue of licensing agreements in the field of copyright under the current legislation in the Czech Republic. The first part of the thesis describes the development of legal sources, both internationally and in the Czech Republic, focused on the protection of copyright, followed by a description of the domestic legislation in force, through the Charter of Fundamental Rights and Freedoms, through the Copyright Act and its most recent amendments to the Civil Code, which is the key regulation of licensing agreements. The second part is devoted to the characteristics of licensing agreements themselves, the possibilities of their formation, the parties to the agreement, essential and non-essential elements, possible disposition of licenses and individual variants of their termination.

KEYWORDS

copyright * copyright law * copyright work * author * author's rights * civil code * license agreement * license

Obsah

Úvod	6
1. Autorské právo v souboru práv duševního vlastnictví.....	8
2. Historie autorského práva.....	11
2.1. Mezinárodní vývoj autorského práva.....	12
2.2. Vývoj českého autorského práva.....	14
3. Současné tuzemské právní prameny autorského práva.....	17
3.1. Listina základních práv a svobod	17
3.2. Autorský zákon.....	17
3.2.1. Právo autorské	19
3.2.2. Práva související s právem autorským a zvláštní právo pořizovatele databáze.....	26
3.2.3. Kolektivní správa.....	26
3.3. Občanský zákoník.....	27
4. Licenční smlouvy.....	29
4.1. Občanský zákoník jako právní úprava licenčních smluv	30
4.1.1. Licenční smlouvy k předmětům chráněným autorským zákonem	33
4.1.2. Licenční smlouva nakladatelská.....	36
4.2. Náležitosti licenční smlouvy	37
4.2.1. Formální náležitosti	37
4.2.2. Podstatné obsahové náležitosti.....	38
4.2.3. Pravidelné obsahové náležitosti.....	39
4.2.4. Vedlejší obsahové náležitosti	41
4.3. Druhy licencí a licenčních smluv	41
4.3.1. Licence výhradní a nevýhradní	41
4.3.2. Licence individuální, kolektivní a hromadná	42
4.3.3. Licence opravňující a zavazující	42
4.4. Dispozice s licencemi	42

4.4.1.	Podlicence (sublicence)	43
4.4.2.	Postoupení licence	43
4.5.	Zánik licence	44
4.5.1.	Uplynutí doby	44
4.5.2.	Výpověď	44
4.5.3.	Odstoupení od smlouvy	45
4.5.4.	Smrt fyzické osoby, zánik právnické osoby	46
	Závěr	47
	Seznam použité literatury	49

Úvod

S výsledkem činnosti autora, s autorským dílem, přichází člověk do kontaktu na každodenní bázi i díky stále se rozvíjejícím informačním technologiím. Ty však zapřičiňují, že ne vždy je autorské dílo užito legální cestou, a je to právě autor, kdo je tímto jednáním poškozován na svých právech, což si mnoho uživatelů internetové sítě ani neuvědomuje. Institut licenční smlouvy, jež je tématem této bakalářské práce, poskytuje ochranu práv autora, je jím umožněno užívání díla na základě uděleného oprávnění od autora za spravedlivých podmínek sjednaných v licenční smlouvě.

Z výše uvedeného důvodu je hlavním cílem mé bakalářské práce s názvem „*Licenční smlouvy v oblasti autorského práva*“ charakteristika tohoto institutu v platné právní úpravě právního řádu České republiky a shromáždění poznatků získaných studiem monografických publikací týkajících se problematiky licenčních smluv za účelem zjištění, jak významné je jejich sjednávání s ohledem na ochranu autora. K těmto cílům využívám metodu popisnou a kompilační. Užítá je též metoda komparační, a to za účelem komparace platných právních předpisů s právními předpisy předcházejícími či platné právní předpisy s jejich dřívějším zněním, převážně vzhledem k nedávné novelizaci dotýkající se i problematiky licenčních smluv.

Bakalářská práce je rozdělena celkem do čtyř kapitol. V první kapitole vymezují autorské právo v souboru práv duševního vlastnictví, Druhá kapitola obsahuje historický vývoj autorského práva s ohledem na mezinárodní prostředí a území České republiky. Současné platné právní prameny autorského práva uvádím ve třetí kapitole, největší pozornost je zde věnována především popisu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejícím s právem autorským a o změně některých zákonů, jako primární úpravě autorského práva. Poslední, avšak nejdůležitější vzhledem k vytyčeným cílům, je kapitola čtvrtá „*Licenční smlouvy*“. V jejím úvodu definuji pojmy licence a licenční smlouvy, též uvádím smluvní strany tohoto typu smluvního vztahu. Provádím zde detailní popis té části Zákona č. 89/2012 Sb., zákon občanský zákoník, do níž je včleněna úprava licenčních smluv. Nakonec kompiluji nabyté informace

o formálních a obsahových náležitostech licenčních smluv, členění licenčních smluv, možnostech dispozice s licencemi a formách jejich zániku.

1. Autorské právo v souboru práv duševního vlastnictví

Pro ucelený přehled z hlediska kontextu tématu bakalářské práce spatřuji důležitost věnovat zprvu pozornost základní charakteristice práv duševního vlastnictví, též označovaných jako práva nehmotných statků, a zařazení autorského práva do tohoto souboru.

Práva duševního vlastnictví jsou řazena mezi subjektivní práva soukromá. V českém právním řádu není ucelena a zakotvena jednotná definice pojmu duševní vlastnictví, např. Pavel Koukal o právech duševního vlastnictví říká, že „*tvoří svébytnou oblast práva, která svou podstatu odvozuje od přirozených lidských vlastností tvorby, myšlení a provozování hospodářské činnosti*“¹, dle Martina Boháčka je lze charakterizovat jako „*soubor nehmotných výsledků tvůrčí duševní činnosti a práv k nim*“.² Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) ve čl. 2 uvádí, že pojmem duševní vlastnictví se rozumí práva:

- *k literárním, uměleckým a vědeckým dílům,*
- *k výkonům výkonných umělců, zvukových záznamů a rozhlasovému vysílání,*
- *k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti,*
- *k vědeckým objevům,*
- *k průmyslovým vzorům a modelům,*
- *k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům,*
- *na ochranu proti nekalé soutěži*
- *a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.*³

---

¹ KOUKAL, Pavel a NECKÁŘ, Jan. *Autorská práva a práva související v daňových souvislostech*. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, 2011, s. 9. ISBN 978-80-7263-687-7.

² BOHÁČEK, Martin. *Duševní vlastnictví a vymáhání práv k němu: jiné úhly pohledu*. V Praze: Troas, 2011, s. 24. ISBN 978-80-904595-4-0.

³ Vyhláška Ministra zahraničních věcí č. 69/1975 Sb.: Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967. In: *Sbírka zákonů (České, Slovenské a Československé republiky 1. 1. 1969 — 11. 12. 1992)*. 1975, 19/1975, Čl. 2.

Práva duševního vlastnictví jsou součástí práva soukromého, pro které je hlavní úprava zakotvena v občanském zákoníku, přičemž stěžejní úprava je obsahem zvláštních právních norem k jednotlivým druhům práv duševního vlastnictví.

Obecným pojmovým znakem práv duševního vlastnictví je ekonomická využitelnost, právně pojmovými znaky jsou nehmotnost (opak hmotné věci), avšak dílo musí být objektivně vnímatelně vyjádřeno, dočasnost (omezené trvání majetkových práv), teritorialita (co je za předmět práva duševního vlastnictví považováno a v tom smyslu chráněno právními předpisy jednoho státu, nepřiznává automaticky ochranu ve státě jiném), hospodářské určení a přiznatelnost absolutních majetkových práv.⁴ Specifickou vlastností, kterou nehmotné statky disponují je tzv. potenciální ubikvita, jež umožňuje jejich neomezené využívání kdekoliv, kdykoliv a kýmkoliv na světě.⁵ Od hmotných předmětů se též odlišují tím, že při užívání nedochází k jejich opotřebením a spotřebovávání. Jedná se o práva majetková, která jsou přiznána konkrétní osobě. Též jsou právy absolutními a působí vůči všem.⁶

Práva duševního vlastnictví mohou být dělena dle různých kritérií, jedním z nich je například forma vzniku ochrany, která je přiznaná buď na principu neformálnosti, který je uplatňován v právu autorském a právech s ním souvisejících, tj. právo na ochranu vzniká v momentě, kdy je dílo vyjádřeno v objektivně vnímatelné podobě, nebo na principu formálnosti, který vyžaduje formální úkon ve formě registrace, jenž je nutné učinit u práv průmyslového vlastnictví.⁷

Ochrana práv průmyslové vlastnictví směřuje kupříkladu vůči výsledkům tvůrčí činnosti (vynálezy a užité vzory), předmětům průmyslového výtvarnictví

---

⁴ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘIČOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 37. ISBN 978-80-7502-386-5.

⁵ KOUKAL, Pavel a NECKÁŘ, Jan. *Autorská práva a práva související v daňových souvislostech*. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, 2011, s 10. ISBN 978-80-7263-687-7.

⁶ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Druhé přepracované vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019, s 10. ISBN 978-80-7251-502-8.

⁷ KOUKAL, Pavel a NECKÁŘ, Jan. *Autorská práva a práva související v daňových souvislostech*. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, 2011, s 11-12. ISBN 978-80-7263-687-7.

(průmyslové vzory), práva na označení (ochranné známky) nebo též topografii polovodičových výrobků a podobně.⁸

Autorské právo chrání práva autorů, společně s nimi jsou chráněna i práva související s právem autorským, tj. práva výkonných umělců a dalších. Předmětem ochrany autorského práva je autorské dílo, které je definováno jako jedinečné dílo literární, jiné dílo umělecké a dílo vědecké, vyjádřené ve smysly objektivně vnímatelné podobě. Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.

Podrobněji k předmětu autorského práva, k autorským dílům, autorům nalezneme v kapitole 3.2., ve které je rozebrána právní úprava autorského práva, autorský zákon.

---

⁸ *Prosazování práv z duševního vlastnictví: Práva k duševnímu vlastnictví*. Online. In: ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ [UPV]. Úřad průmyslového vlastnictví. 2020. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/prosazovani-prav-z-dusevniho-vlastnictvi/prava-k-dusevniemu-vlastnictvi>. [cit. 2024-02-20].

2. Historie autorského práva

Na vývoj autorského práva měl a stále má zásadní vliv technologický pokrok ve společnosti, právě v reakci na něj docházelo k vytváření a dotváření autorskoprávní ochrany, ačkoliv v některých případech zákonodárci nejsou schopni odrážet realitu do právních předpisů zavčasu, a tak za ni dost často zaostávají.⁹ Na základě této skutečnosti by se dalo říct, že autorské právo nebylo zpracováváno promyšleně jako jednotná koncepce, ale reaguje na změny ve společnosti.

V dobách antického Řecka a Říma se již můžeme setkat s určitou podobou autorských práv, ačkoliv díla nepožívala žádnou právní ochranu a bylo tak umožněno jejich následné užití např. formou rozmnožení textů, již docházelo k zaplacení autorům kupříkladu za napsání textu k divadelní hře.¹⁰

K výrazné změně došlo v souvislosti s vynálezem knihtisku v 15. století, který umožnil snadnější vytvoření a rozšiřování rozmnoženin autorského díla. Do této doby nebylo rozlišováno, zdali se jedná o originální text nebo následně opsanou rozmnoženinu až nyní dochází ke vzniku nového problému, kterým je plagiátorství. Aby bylo možné originál a rozmnoženinu rozlišit docházelo k jejímu zkrácení či obměnění a tím byla snížena její cena. Na základě těchto skutečností vzniká potřeba ochrany před pirátským vydáváním autorských děl. Formou povolení, privilegia, od panovníka tak požívali ochrany vydavatelé knih, jež měli s vydáním knihy spojeny určité náklady, nikoliv autoři jako takoví, ti pouze dostávali od vydavatelů odměnu za rukopis.¹¹

Roku 1710 byl v Anglii vydaný vůbec první autorský zákon, který chrání zájmy a práva autorů, pod názvem zákon královny Anny (Copyright Act). Posléze následovaly kodifikaci autorského práva další země se svými

---

⁹ FALADOVÁ, Adéla. *Autorské právo v praxi*. Praha: FCC Public, 2015, s 9. ISBN 978-80-86534-26-8.

¹⁰ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 12. ISBN 978-80-7502-386-5.

¹¹ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 15. ISBN 978-80-7502-386-5.

autorskými zákony, příkladem uvádím Connecticut v roce 1783, Spojené státy Americké v roce 1790, v roce 1793 Francie a v roce 1870 Německo.¹²

2.1. Mezinárodní vývoj autorského práva

Ochrana práv na mezinárodní úrovni byla v začátcích upravována pouze na základně uzavřených mezinárodních smluv mezi dvěma státy, neboť vnitrostátní právní úprava se vztahovala jen na občany daného státu. Za zmínku stojí francouzský zákon z roku 1852, jež byl prvním mezinárodním autorským zákonem, který mimo ochrany francouzským občanům poskytoval ochranu i autorům bez ohledu na jejich příslušnost.¹³

Výše zmíněný způsob úpravy pouze skrze bilaterální mezinárodní smlouvy se však časem ukázal jako nedostačující, koncem 19. století docházelo k přijímání vícestranných smluv a úmluv. Dne 9. září 1886 byla v Bernu podepsána Bernská úmluva o ochraně děl literárních a uměleckých. Touto úmluvou např. dochází ke stanovení minimální doby ochrany všech děl na 50 let po smrti autora, kromě děl fotografických a kinematografických.¹⁴ Mezi její signatáře patřily převážně evropské státy spolu s Kanadou a Brazílií. Snahou Bernské unie bylo docílit přistoupení zejména i Spojených států amerických, zde však docházelo k velkému rozporu ve vnímání pojetí autorského práva. Evropské země zastávají spíše zásadu neformálnosti a zdůraznění osobního základu autorského práva, americké pojetí má základy formálnosti a majetkového pojetí tzv. copyright. Jedním z pokusů k většímu sjednocení bylo vypracování projektu světové konvence roku 1938, na kterém se podílel Mezinárodní institut pro duševní spolupráci a Římský institut pro unifikaci soukromého práva, avšak k jeho projednání z důvodu vypuknutí Druhé světové války nedošlo. Následně po jejím skončení bylo UNESCO pověřeno Organizací spojených národů k pokračování ve snaze zmenšit rozdíly mezi dvěma systémy

---

¹² FALADOVÁ, Adéla. *Autorské právo v praxi*. Praha: FCC Public, 2015, s 10. ISBN 978-80-86534-26-8.

¹³ KNAP, Karel. *Autorské právo*. Orbis-Praha, 1960, s 231.

¹⁴ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 24. ISBN 978-80-7502-386-5.

autorského práva. Výsledkem se stala Všeobecná úmluva autorského práva, která byla přijata na konferenci v Ženevě 6. září 1952.¹⁵

Od podepsání Bernské úmluvy došlo k několika jejím revizím, v té době Československá republika se k ní připojila po Pařížské revizi (4. května 1896) a Berlínské revizi (13. listopadu 1908) v roce 1921. Její finální znění bylo ve sbírce zákonů vyhlášeno Ministerstvem zahraničních věcí jako vyhláška č. 133/1980 Sb.¹⁶

Jako další důležitý milník v oblasti mezinárodní ochrany práv duševního vlastnictví, si dovoluji zmínit rok 1994, ve kterém dochází ke vzniku Dohody o Světové obchodní organizaci a společně s ní její přílohy, kterou je Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, též označovaná jako Dohoda TRIPS (Aspects of Intellectual property Rights). Dohoda TRIPS navrch od ostatních mezinárodních dohod stanovila povinnosti smluvním stranám na zajištění práv vyplývajících ze všech výše uvedených dohod.¹⁷ Jako poslední považuji za důležité uvést Světovou organizaci duševního vlastnictví označovanou ve zkratce WIPO (World Intellectual Property Organization) založenou Úmluvou o zřízení¹⁸ v roce 1967. K jejímu vyhlášení na našem území došlo 13. července 1975 pod Vyhláškou Ministra zahraničních věcí č. 69/1975 Sb. Cílem vzniklé organizace je podpora ochrany duševního vlastnictví v celosvětovém rozsahu společně s dalšími mezinárodními organizacemi.¹⁹ V reakci na rozvoj moderních informačních technologií mající

---

¹⁵ KNAP, Karel. *Autorské právo*. Orbis-Praha, 1960, s 232.

¹⁶ Vyhláška ministra zahraničních věcí o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971

¹⁷ FALADOVÁ, Adéla. *Autorské právo v praxi*. Praha: FCC Public, 2015, s 11. ISBN 978-80-86534-26-8.

¹⁸ Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967

¹⁹ Vyhláška Ministra zahraničních věcí č. 69/1975 Sb.: Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967. In: *Sbírka zákonů (České, Slovenské a Československé republiky 1. 1. 1969 — 11. 12. 1992)*. 1975, 19/1975, Čl. 3.

vliv na užívání literárních a uměleckých děl byla v roce 1996 uzavřena Smlouva WIPO o právu autorském.²⁰

Jelikož je Česká republika členem Evropské unie, za zmínku v této kapitole stojí též vliv unijního práva neboli tzv. komunitárního práva. Na úseku autorského práva lze hovořit převážně o směrnici Evropské unie a Rady EU, jež si jako hlavní cíl kladou sjednocování (harmonizaci) úpravy určitých částí problematiky autorského práva. Po přijetí směrnice je nutné transponovat její obsah do vnitrostátních právních předpisů.²¹ Jako příklad uvádím směrnici Rady 93/98/EHS ze dne 29. října 1993, o harmonizaci doby ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících již byla tato doba sjednocena na 70 let po smrti autora.

2.2. Vývoj českého autorského práva

Za první předpis poskytující autorskopravní ochranu na našem území je považován císařský patent č. 922 ze dne 19. října 1846, celým názvem Nejvyšší císařský patent k ochraně literárního a uměleckého vlastnictví proti neoprávněnému zveřejnění, dotisku a napodobení. Předmětem jeho ochrany bylo zamezit neoprávněnému mechanickému rozmnožování děl literárních, hudebních a výtvarných, tato ochrana se nevztahovala na díla fotografická, k nápravě došlo vydáním ministerského nařízení č. 6/1859 ř.z. a zákona č. 78/1893 ř.z.

V roce 1895 je přijatý zákon č. 197/1895 ř.z., o právu původcovském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým a stává se tak prvním autorským zákonem, který se po své novelizaci zákonem č. 58 ř.z. v roce 1907 a přijetí rakouské právní úpravy, jež byla platná pro české země společně s uherským zákonem, který byl platný pro Slovensko, stal platným autorským zákonem ve vzniklé samostatné Československé republice. S jejím vznikem je spojeno založení Patentního úřadu v Praze zákonem č. 305/1919 Sb. ze dne 27. května 1919 a též ustanovení instituce Ochranné sdružení autorské

---

²⁰ KOUKAL, Pavel a NECKÁŘ, Jan. *Autorská práva a práva související v daňových souvislostech*. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, 2011, s 15. ISBN 978-80-7263-687-7.

²¹ FALADOVÁ, Adéla. *Autorské právo v praxi*. Praha: FCC Public, 2015, s 11–12. ISBN 978-80-86534-26-8.

československých skladatelů, spisovatelů a hudebních nakladatelů dne 9. října 1919.

Významným se stal i rok 1926, ve kterém vyústila snaha o sjednocení autorskoprávní problematiky v Československu přijetím zákona č. 218/1926 Sb. o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým, do kterého byla implementována ustanovení zákona č. 106/1923 Sb., o nakladatelské smlouvě. V součtu čítá 70 paragrafů, je členěn do pěti oddílů. Společně s všeobecnými ustanoveními obsahoval ustanovení o obsahu, délce trvání a ochrany původcovského práva, která je přiznána na dobu 50 let od smrti původce díla.²²

V souvislosti s politickými událostmi, které nastaly po roce 1948, došlo ke změnám v oblasti autorského práva, a to tak, že jako zvláštní odvětví bylo zařazeno pod právo občanské. V reakci na situaci ve společnosti byl roku 1953 vydán zákon č. 115/1953 Sb., o právu autorském s účinností od 1. ledna 1954. V úvodním ustanovení, § 1, je definován účel nově přijatého zákona takto: *„Účelem autorského zákona je upravit vztahy, které vznikají v souvislosti s vytvořením děl literárních, vědeckých a uměleckých, tak, aby byla zajištěna ochrana zájmů autorů takových děl a podnícena ideová tvorba sloužící zájmům lidu a jeho kulturnímu růstu, aby zároveň bylo zaručeno, že se na výsledcích tvůrčí činnosti autorů budou podílet nejširší masy pracujícího lidu, a aby se tak jejich díla stala účinným nástrojem budování socialistické společnosti.“*²³ Složen byl z osmi částí – autor a jeho tvůrčí dílo, právo autora, autorské organizace, kulturní fondy, užití volných děl, práva příbuzná právu autorskému, přechod díla a jeho ochrana, přechodná a závěrečná ustanovení, obsahujících celkem 113 paragrafů. Nově je např. v ustanovení § 25 uvedeno, že majetková práva autora přecházejí na dědice, v případě spoluautorství a neexistence dědiců přecházejí ostatním spoluautorům. V zákoně je též upraveno postavení autorskoprávních organizací a kulturních fondů. Realizaci zestátnění všech kulturních institucí jako

---

²² SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 26-27. ISBN 978-80-7502-386-5.

²³ Zákon č. 115/1953 Sb. Zákon o právu autorském (autorský zákon). In: *Sbírka zákonů republiky Československé*. 1953, 63/1953, § 1.

jsou nakladatelství, divadla a další reflektuje následující paragraf, jenž říká, že autoři mohou převést svá majetková práva na instituce, podniky, zařízení aj., které jsou pověřeny k uvádění děl veřejnosti. Odst. 2 poté upřesňuje, že do ciziny jsou taková práva převáděna prostřednictvím ochranné organizace autorské.

V návaznosti na přijetí nové ústavy Československé socialistické republiky v roce 1960 dochází ke kodifikačním stěžejním právních odvětví. Nejprve byl přijatý zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, následoval autorský zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých.²⁴ Pokud ho porovnáme s autorským zákonem z roku 1953 je tento poněkud stručnější, skládá se z pěti částí obsahujících 55 paragrafů, jejichž obsah je též velice strohý, lépe řečeno až direktivní. Celkově je účel toho zákona koncipován se zaměřením na potřeby socialistické společnosti.²⁵ Rozdíl oproti předchozí úpravě se objevil i v ustanovení § 12, jež stanoví nemožnost převoditelnosti ochrany autorství. První novelizace se dočkal až v roce 1990, kdy bylo nutné reflektovat další změnu ve společnosti po pádu komunistického režimu v roce 1989. Bylo zrušeno zprostředkovávání užití autorských děl i děl výkonných umělců prostřednictvím k tomu povolaných institucí do a ze zahraničí. Zavedla právo na peněžní odškodnění při vzniku nemajetkové újmy, pokud došlo k porušení práva, kupříkladu zneužitím uměleckého díla. Další novely byly zaměřeny převážně na harmonizaci s předpisy Evropské unie, přesto tato implementace nebyla dostatečná, což zapříčinilo přijetí zákona č. 237/1995 Sb., o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných a o změně a doplnění některých zákonů, jehož platnost běžela současně se zákonem č. 35/1965 Sb.²⁶

---

²⁴ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 30. ISBN 978-80-7502-386-5.

²⁵ tamtéž

²⁶ tamtéž, s. 31

3. Současné tuzemské právní prameny autorského práva

3.1. Listina základních práv a svobod

Základním stavebním kamenem pro práva duševního vlastnictví je ústavní zákon č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. a ústavního zákona č. 295/2021 Sb., listina základních práv a svobod (dále jen jako „LZPS“ nebo „listina“)

V článku 11 LZPS je ukotveno právo pokojně vlastnit a užívat majetek, jež je v ústavněprávním kontextu chápán v širokém slova smyslu, a to možnost vlastnění jakéhokoliv předmětu, který je alespoň potencionální majetkovou hodnotou, ať hmotnou nebo nehmotnou.²⁷ Jinak řečeno listina chrání vlastnictví věcí hmotných jako například kolo, tak i věcí nehmotných, kupříkladu ochranných známek nebo obchodních tajemství.

Každý se dle článku 34 odst. 1 listiny může domáhat ochrany práv k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jako je literární, jiná umělecká a vědecká tvorba. Ústavněprávní ochraně těchto práv podléhají i práva cizího státního příslušníka viz článek 42 odst. 2, který říká, že cizinci požívají lidská práva a svobody dle listiny, pokud nejsou výslovně přiznána jen občanům.²⁸

Článek 26 LZPS upravuje oprávnění na provozování hospodářské činnosti a umožňuje hospodářské zhodnocení i práv duševního vlastnictví.

3.2. Autorský zákon

Primární právní normou autorského práva je zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), jež nabyl účinnosti 1. prosince 2000.

---

²⁷ TELEČEK, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007, s 73. ISBN 978-80-7239-206-3.

²⁸ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Beckova edice právní instituty. Praha: C.H. Beck, 2007, s 3. ISBN 978-80-7179-573-5.

Poslední významná novela byla provedena zákonem č. 429/2022 Sb.²⁹, nabyla účinnosti dne 5. ledna 2023 a v pořadí je již 27. novelizací autorského zákona. Jedná se o transpoziční novelu, jejímž hlavním cílem byla implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady evropské unie 2019/789 ze dne 17. dubna. 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů („OnlineSatCab“ směrnice) a též směrnice 2019/790 z téhož dne o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu. Termín pro transpozici do právních řádů členských států Evropské unie byl stanoven nejpozději v termínu do 6. června 2021, avšak Česká republika a většina dalších států lhůtu nestihla.³⁰

Struktura autorského zákona je rozdělena do dvanácti částí, první část s názvem „Právo autorské a práva s ním související“ obsahuje klíčová ustanovení týkající se této problematiky a je členěna do sedmi hlav, následující části se věnují změnám jiných právních předpisů, v jedenácté části jsou zahrnuta zrušovací ustanovení a v té dvanácté účinnost. Přílohy AZ tvoří Sazebník při opětném prodeji originálu díla uměleckého, v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a v souvislosti s půjčováním děl, Seznam informačních zdrojů pro důsledné vyhledávání, které musí být prověřeny s cílem zajistit totožnost autora nebo jiného nositele práv k osiřelému dílu nebo nositele práv k jinému osiřelému předmětu ochrany nebo jejich bydliště či pobyt a Informace povinně uváděné ve výroční zprávě.

V ustanovení §1 je definován předmět úpravy autorského zákona, tj. práva autora k jeho autorskému dílu, práva související s právem autorským, právo pořizovatele k jím pořízené databázi, ochrana práv podle AZ a kolektivní správa práv autorských a práv souvisejících s právem autorským.

---

²⁹ Zákon č. 429/2022 Sb. ze dne 8. prosince 2022, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

³⁰ FALADOVÁ, Adéla. Velká novela autorského zákona 2022. Online. *Duševní vlastnictví*. 2023, roč. 2023, č. 2, s. 3-4. Dostupné z: https://upv.gov.cz/files/uploads/PDF_Dokumenty/dusevni_vlastnictvi/elektronicka_verze_2023/casopis2023-02.pdf. [cit. 2024-02-15].

Termín autorské dílo je definován v § 2, aby se o autorské dílo jednalo, musí být vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě, zároveň musí být výsledkem jedinečné tvůrčí činnosti fyzické osoby, při které vznikne dílo literární a jiné dílo umělecké nebo dílo vědecké. Současně je v odstavci 6 uvedeno negativní vymezení autorského díla, tedy co autorský zákon za dílo nepovažuje, kupříkladu vědecká teorie, metoda, postup či námět díla sám o sobě. V následujícím paragrafu jsou uvedeny výjimky z ochrany ve veřejném zájmu, těmi jsou výtvořky tradiční lidové kultury a úřední díla jako například veřejné listiny, právní předpisy či rozhodnutí. Dle § 4 je dílo zveřejněno prvním oprávněným zpřístupněním veřejnosti, jakmile dojde k zahájení oprávněného veřejného rozšiřování rozmnoženin je dílo považováno za vydané.

Ustanovení § 5 definuje pojem autor, tím je fyzická osoba, která dílo vytvořila. Totožnost autora dle jeho svobodné vůle může zůstat utajena, tehdy zákon hovoří o díle anonymním. Pseudonymním dílem je dílo vydané pod krycím jménem. V obou uvedených případech nesmí být totožnost autora prozrazena bez jeho souhlasu. Dílo spoluautorů vzniká společnou tvůrčí činností dvou nebo více autorů, všem spoluautorům náleží právo autorské společně a nerozdílně.

3.2.1. Právo autorské

V momentě, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoliv vnímatelné podobě dochází ke vzniku práva autorského. Současná právní úprava, oproti zákonu č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých, vychází z dualistického systému. Proto § 10 autorského zákona obsahuje ustanovení „*právo autorské zahrnuje výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková*“.³¹ Jak již samotný název napovídá, práva osobnostní jsou úzce spjata s osobou autora, a to i v tom smyslu, že autor do svého díla vlastně promítá i část své osobnosti.³² Autorský zákon je taxativně vymezuje v § 11, který autorovi přiznává právo rozhodnout o zveřejnění díla, osobovat si autorství společně s právem určit, zda při zveřejnění díla bude autorství uvedeno, případně jakým způsobem. Dalšími

---

³¹ Zákon č. 121/2000 Sb., Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2000, 36/2000, § 10.

³² SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 85. ISBN 978-80-7502-386-5.

zaručenými právy dle tohoto ustanovení jsou právo na nedotknutelnost díla a právo udělení souhlasu k zásahu do svého díla. Osobnostní práva jsou nezcizitelná a není možné jejich vzdání se. Po smrti autora zanikají, až na výjimku, kdy ani po autorově smrti si nikdo nesmí osobovat jeho vlastnictví k dílu a není možné při užívání díla snižovat jeho hodnotu.

Majetková práva jsou uvozena v ustanovení §12 autorského zákona, který nese obecný název „Právo dílo užit“, zaručuje autorovi právo své dílo užit a udělit smlouvou oprávnění k užití díla jiné osobě.

Jednotlivé způsoby užití majetkových práv jsou upraveny v §13 až §23 autorského zákona. Jsou členěny na druhy užití, která mají podobu hmotného produktu a druhy, jež jsou v nehmotné podobě.³³ V § 13 až 17 jsou upraveny druhy užití děl na hmotném základě a je jimi rozmnožování, rozšiřování, pronájem, půjčování a vystavování díla. Od § 18 autorský zákon upravuje druhou skupinu druhů užití děl z výše uvedeného členění, která jsou obecně označena jako sdělování veřejnosti. Najdeme zde právo na živé provozování a jeho přenos, provozování ze záznamu a jeho přenos, vysílání rozhlasem nebo televizí, nově doplňkovou online službu vysílatele, přenos rozhlasového nebo televizního vysílání, provozování rozhlasového či televizního vysílání. Termínem doplňkové online služby vysílatele autorský zákon rozumí extra služby vysílatele, mezi něž je zařazena možnost využívat služeb vysílatele současně ve vysílání a v online prostředí tzv. „simulcasting“. Umožněn je i tzv. „catch-up“, jímž doplňková online služba vysílatele povoluje zpětné přehrání odvysílaných programů po stanovenou dobu od jejich původního odvysílání. Společně se způsobem „simulcasting“ a „catch-up“ je pod tuto službu zařazen i bonusový online materiál v podobě upoutávek či rozhovorů.³⁴

Podskupinou majetkových práv jsou jiná majetková práva, kterými jsou právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého, právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní

---

³³ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Druhé přepracované vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019, s 22. ISBN 978-80-7251-502-8.

³⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena a HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: komentář*. 6. vydání. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023 s 57. ISBN 978-80-7400-944-0.

potřebu, právo na odměnu v souvislosti s pronájmem originálu nebo rozmnoženiny díla a právo na přiměřený podíl na příjmech vydavatele tiskové publikace.

Narozdíl od osobnostních práv autora, tato práva nezanikají smrtí autora. Obecně trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti a stávají se součástí dědictví. U díla spoluautorů k zániku majetkových práv dochází 70 let po smrti posledního ze spoluautorů. Pokud bylo zveřejněno dílo anonymní, dílo pod pseudonymem nebo není znám autor doba trvání majetkových práv je stanovena na 70 let od zveřejnění takového díla.³⁵ Jestliže bylo dílo zveřejňováno ve svazcích, na pokračování či v řadách, doba trvání majetkových práv se počítá od zveřejnění každé části samostatně. Jako specifický případ, ve kterém je rozhodná délka trvání majetkových práv odvíjející se od smrti autora, může být označeno dílo audiovizuální, kde se doba trvání počítá od úmrtí poslední osoby z následujícího výčtu: režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby. Dalším takovým případem je hudební dílo s textem, jež vzniklo za účelem užití ve spojení. Zde dochází k zániku majetkových práv po smrti posledního z osob autor textu a autor hudebního díla.

Autorské dílo, tak jak ho definuje ustanovení § 2 tohoto zákona, je možné dle § 27a prohlásit za dílo osiřelé, pokud není znám autor či není možné ho dohledat. Takovému označení díla musí předcházet důkladné vyhledávání totožnosti autora. Pravidla a povinnosti takového důsledného vyhledávání upravuje § 27b.

Novým ustanovením § 27c, implementovaným do českého autorského zákona na základě přijetí směrnice 2019/790, se definuje dílo nedostupné na trhu. Tímto pojmem se rozumí autorské dílo, tak jak ho chápe autorský zákon, o kterém je možné předpokládat nedostupnost na běžném obchodním trhu. Předtím než je dílo označeno za nedostupné na trhu, je nutné vynaložit přiměřené úsilí k ověření jeho dostupnosti. V následujícím paragrafu je pojednáváno o volném díle, tím se autorské dílo stane po skončení doby trvání majetkových práv a je možné jej volně užit.

---

³⁵ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Druhé přepracované vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019, s 27. ISBN 978-80-7251-502-8.

Volným dílem se dle § 28 rozumí takové dílo, jehož doba trvání majetkových práv již uplynula a již je možné ho volně užit.

Autorský zákon dle § 29 uznává stanovené výjimky, kdy je možné dílo zákonně užívat i bez autorova souhlasu, za předpokladu, že při něm nedochází k rozporu s běžným užitím díla a nejsou jím nepřiměřeně dotčeny zájmy autora. Současně s těmito podmínkami je nutné, aby způsoby užití byly stanoveny jako zvláštní případy v autorském nebo i jiném zákoně. Tyto tři podmínky dávají dohromady tzv. třístupňový test, pokud nejsou splněny všechny o výjimku (omezení) nepůjde.³⁶ Souhrnně lze výjimky a omezení autorského práva označovat jako bezesmluvní užití díla a autorský zákon je dělí do dvou skupin upravených od § 30a až do § 39d, na volná užití a zákonné licence.

Volné užití díla označuje situaci, kdy v určitých, zákonně explicitně stanovených případech, není užití díla považováno za porušení autorského zákona. Tato kategorie zahrnuje zejména rozsáhlé využívání děl pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož cílem není finanční či jakýkoliv jiný hospodářský prospěch. Splněním tohoto předpokladu je umožněno vytvořit pro vlastní potřebu záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla. Pod pojmem „osobní potřeby“ AZ rozumí užití v soukromí, v domácnosti, kde je možné rozmnoženinu sdílet i s jejími členy či přizvanými osobami. Je také podstatné, aby si uživatel zajistil rozmnoženinu (napodobeninu) svým jednáním sám, na vlastní náklady a odpovědnost.³⁷ Autorský zákon vyžaduje zřetelné označení pořízené rozmnoženiny nebo napodobeniny díla výtvarného. Výjimkou z výjimky volného užití i pro osobní potřebu je dle § 30 odst. 3 AZ užití počítačového programu a elektronické databáze, rozmnožení či zhotovení napodobeniny díla architektonického stavbou a pořízení záznamu audiovizuálního díla.³⁸ Právo užití počítačového programu i pro osobní potřebu je absolutně omezeno, neboť v případě užívání i bez souhlasu autora by s největší pravděpodobností došlo k narušení trhu s počítačovými programy a autorům by tak vznikla finanční újma.

---

³⁶ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Druhé přepracované vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019 s 29. ISBN 978-80-7251-502-8.

³⁷ TELEEC, Ivo a TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2019, s 392. ISBN 978-80-7400-748-4.

³⁸ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Druhé přepracované vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019, s 29. ISBN 978-80-7251-502-8

Ze stejného důvodu je do výjimek zařazeno i pořizování záznamu audiovizuálního díla v době jeho provozování tzv. kinorip, kdy dochází k zaznamenání audiovizuálního díla při jeho uvedení veřejnosti.³⁹

O zákonných licencích hovoříme jako o situacích, kdy k užívání díla bez přímého souhlasu autora nebo jiného oprávněného subjektu, tento souhlas, uděluje přímo zákon. Možnosti takovýchto užití jsou výslovně vyjádřeny v autorském zákoně a platí pro ně též podmínka splnění tříkrokového testu. Existují dva duhy zákonných licencí, úplatné a bezúplatné. O úplatnou zákonnou licenci se jedná v případě, kdy je autorovi poskytnuta řádná odměna za využití díla, v praxi však převažují licence bez náležité odměny.⁴⁰

Čtyři nové omezení ve formě zákonných licencí byly zakomponovány do autorského zákona novelou z roku 2022. První z nich je *Licence pro digitální výuku*, jejíž úprava je obsaženo v nově vloženém ustanovení § 31a, které vylučuje zasahování do autorského práva ze strany škol, vysokých škol, školských či vzdělávacích zařízení, pokud digitálně využijí dílo během vyučování pro ilustrační účely. Takové užití je možné v prostorách dané školy nebo zařízení, v jiných prostorách na odpovědnost takové školy či v rámci zabezpečeného elektronického rozhraní, které umožňuje přístup pouze oprávněným uživatelům, tj. studentům, vyučujícím. Umožněno je užití i na území členských států Evropské unie a států tvořících Evropský hospodářský prostor, kde je sídlo dané instituce nebo je jím uznána. Vše je podmíněno neexistencí záměru získání ekonomického prospěchu a uvedení autora a pramene. Nový § 37b upravuje *Licenci pro užití autorských děl a jiných předmětů ochrany nedostupných na trhu* též označovaná jako záložní výjimka, jejímž cílem je umožňovat tzv. paměťovým institucím (knihovny, muzea, archivy) zpřístupňování digitalizovaných sbírek online.⁴¹ Do § 38g k Licenci pro karikaturu a parodii byl

---

³⁹ TELEČ, Ivo a TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2019, s 393. ISBN 978-80-7400-748-4.

⁴⁰ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Druhé přepracované vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019, s 30. ISBN 978-80-7251-502-8

⁴¹ FALADOVÁ, Adéla. Velká novela autorského zákona 2022. Online. *Duševní vlastnictví*. 2023, roč. 2023, č. 2, s. 6. Dostupné z: https://upv.gov.cz/files/uploads/PDF_Dokumenty/dusevni_vlastnictvi/elektronicka_verze_2023/casopis2023-02.pdf. [cit. 2024-02-15].

doplněn pastiš.⁴² Poslední nově implementovanou zákonnou licencí je *Licence k rozmnožování díla pro účely automatizované analýzy dat*, která je upravena v podobě dvou ustanovení. Obecná úprava je zakotvena v § 39c a umožňuje užít dílo k jakýmkoliv účelům, § 39d obsahuje úpravu této licence k vědeckým účelům a oproti obecné úpravě povoluje uchování pořízené rozmnoženiny pro další vědeckou činnost.

Autor se může domáhat ochrany autorského práva díky ustanovení § 40, který říká, že autor má právo na určení svého autorství v momentě neoprávněného zasažení do jeho práva nebo také v případě, pokud takové zasažení hrozí. Autorovi současně vzniká nárok domáhání se zdržení, a hlavně zákazu jednání neoprávněné osoby, jejichž výsledkem je neoprávněné zasahování do práva autorského. Informačním nárokem autorský zákon rozumí právo autora být informován o způsobu a rozsahu neoprávněného zasažení do jeho práv, totožnosti osob, které se podílejí na neoprávněném zásahu atp. Cílem informačního nároku je mimo jiné i ochrana před dalšími takovými zásahy.⁴³ Pokud k neoprávněnému zásahu došlo a stále přetrvávají jeho důsledky, vzniká autorovi nárok odstraňovací, který mu přiznává právo na navrácení v původní stav. Dochází také ke vzniku práva na satisfakci např. formou omluvy nebo finančního zadostiučinění.

Součástí implementace dle evropské směrnice je též nová úprava poskytovatele služby pro sídlení obsahu online, která je zařazena pod § 46 a následující. Poskytovatel služby pro sdílení obsahu online je dle odst. 1 poskytovatel služby informační společnosti dle zákona o některých službách informační společnosti. Poskytovaná služba spočívá ve zpřístupňování obsahu veřejnosti, na základě uzavřené licenční smlouvy s nositeli autorských práv, převážně za poplatek. Nezřídka kdy mezi jednotlivými společnostmi dochází ke „konkurenčním bojům“, neboť mohou nabízet obsah podobného zaměření a jejich uživatelé jsou shromážděni v jedné cílové skupině. Příkladem takové společnosti je Netflix, HBO GO nebo Voyo. Následující odstavec obsahuje

---

⁴² Význam dle Slovníku spisovného jazyka českého: literární, hudební nebo výtvarné dílo napodobující techniku, styl jiného díla.

⁴³ TELEČ, Ivo a TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2019, s 494. ISBN 978-80-7400-748-4.

negativní vymezení, které za takovou společnost nepovažuje elektronické úložiště sloužící zejména k soukromým účelům bez možnosti sdílení s dalšími osobami, stejně tak jí nejsou webové sborníky a encyklopedie sloužící k vědeckým či vzdělávacím cílům kupříkladu Wikipedie, Otevřená encyklopedie.⁴⁴

S nabytím účinnosti poslední novely autorského zákona je přesunuta úprava institutu prostředníka v oblasti řešení sporů do ustanovení § 53 až 57. Dle § 53 může nově prostředník vykonávat i činnosti jako například zprostředkování sjednání licence k užití díla audiovizuálního, řešení sporů, jež souvisejí s odstraňováním obsahu z tzv. úložišť a řešení sporů s úpravou smluvního práva. Dříve bylo možné prostředníka využít pouze pro řešení sporů souvisejících s výkonem kolektivní správy, ke zprostředkování sjednání kolektivní nebo hromadné smlouvy a při vyjednávání sazebníku.⁴⁵ Vykonávat funkci prostředníka může pouze osoba, která je plně svéprávná, bezúhonná a odborně způsobilá, přičemž odbornou způsobilost nedefinuje právnické vzdělání, stěžejní je složení zkoušky před komisí jmenovanou ministrem kultury, jejíž úspěšné absolvování má garantovat zaručenou znalost problematiky autorského práva.⁴⁶ Ministerstvo kultury vede veřejný seznam prostředníků, jež v současné době čítá pět členů.⁴⁷ Ustanovení § 55 umožňuje vykonávat činnost prostředníka i příslušníkovi jiného členského státu Evropské unie, označuje ho jako hostujícího prostředníka, který činnost vykonává pouze dočasně či příležitostně.

AZ též obsahuje zvláštní ustanovení o některých dílech, jako je dílo zaměstnanecké, kolektivní, školní, audiovizuální, vytvořené na objednávku a soutěžní a další. Těmto dílům je věnován díl 8 Hlavy I od § 58 do § 66.

---

⁴⁴ FALADOVÁ, Adéla. Velká novela autorského zákona 2022. Online. *Duševní vlastnictví*. 2023, roč. 2023, č. 2, s. 10. Dostupné z: https://upv.gov.cz/files/uploads/PDF_Dokumenty/dusevni_vlastnictvi/elektronicka_verze_2023/casopis2023-02.pdf. [cit. 2024-02-15].

⁴⁵ tamtéž, s. 12

⁴⁶ CHALOUPKOVÁ, Helena a HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: komentář*. 6. vydání. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023, s 178. ISBN 978-80-7400-944-0.

⁴⁷ MINISTERSTVO KULTURY [MK]. *Seznam prostředníků*. Online. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/seznam-prostredniku-cs-693>. [cit. 2024-02-25].

3.2.2. Práva související s právem autorským a zvláštní právo pořizovatele databáze

Práva související s právem autorským jsou jednotlivě a podrobně upravena v Hlavě II v ustanoveních § 67 až 87b a do této kategorie se řadí:

- práva výkonného umělce k jeho uměleckému dílu,
- právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu, práva výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu,
- právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání, právo zveřejnitelé k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv,
- právo nakladatele na odměnu
- právo vydavatele tiskové publikace.

Pouze práva výkonného umělce k jeho uměleckému dílu lze členit, stejně jako u práv autorských, na práva osobnostní a majetková.

Hlava II, počínaje § 88 a konče § 94 upravuje zvláštnímu práva pořizovatele databáze. Pod termínem databáze AZ rozumí soubor nezávislých děl uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými či obdobnými prostředky bez ohledu na formu jejich vyjádření. Pořizovatelem databáze je fyzická nebo právnická osoba, na jejíž odpovědnost databáze vznikne. Zvláštní právo pořizovatele spočívá v možnosti užití celého obsahu databáze či její podstatné části a udělení takového práva jinému. Užitím databáze je myšleno kupříkladu zhotovení její rozmnoženiny.

3.2.3. Kolektivní správa

Kolektivní správu definuje § 95 autorského zákona, dle něhož je kolektivní správou plná správa nositelů majetkových práv autorských a práv souvisejících s právem autorským. Současně v tomto paragrafu dochází k negativnímu vymezení kolektivní správy, kterou není zprostředkovatelská činnost směřující k uzavření licenční smlouvy a kolektivní správa vykonávaná pouze příležitostně či krátkodobě s výjimkou práv povinně kolektivně spravovaných.⁴⁸ Účelem

---

⁴⁸ CHALOUPKOVÁ, Helena a HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: komentář*. 5. vydání. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2017, s 189. ISBN 978-80-7400-671-5.

kolektivní správy je kolektivní uplatňování a ochrana majetkových práv jejich nositelů, současně se zpřístupňováním předmětů ochrany veřejnosti, tedy uživatelům.⁴⁹ Kolektivní správu vykonávají kolektivní správci, kterými jsou dle § 95a právnické osoby v podobě spolku tvořeny nositeli práv, jejichž jediný nebo hlavní předmět jejich činnosti je výkon kolektivní správy. Oprávnění k výkonu kolektivní správy uděluje Ministerstvo kultury České republiky na základně písemně podané žádosti. Na území České republiky působí celkem šest spolků vykonávajících kolektivní správu: Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním (OSA), INTERGRAM – Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z. s., Ochranná organizace autorská-sdružení děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl (OOA-S), GESTOR – ochranný svaz autorský a Ochranná Asociace Zvukařů – Autorů z. s. (OAZA).⁵⁰

3.3. Občanský zákoník

S nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 sb., občanský zákoník dne 1. ledna 2014 došlo ke sjednocení právní úpravy licenčních smluv z autorského zákona, který upravoval tzv. autorskoprávní licenční smlouvu a obchodního zákoníku, v němž byla upravena typová licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví. Konkrétně je úprava licenčních smluv zakotvena v Hlavě II s názvem Závazky z právních jednání, Dílu 2 – Přenechání věcí k užití jinému, Oddílu 5 – Licence, který je rozdělen do čtyř pododílů – Obecná ustanovení, Zvláštní ustanovení pro licenci k předmětům chráněným autorským zákonem, Zvláštní ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou a Zvláštní ustanovení pro práva související s právem autorským a pro práva pořizovatele databáze. Detailnímu popisu prvním třem zmíněným pododílům je věnována kapitola 4.1., neboť nejdříve považuji za důležité vymezit pojmy licence a licenční smlouva, na jejichž úpravu jsou ustanovení zaměřena. Vzhledem k tomu, že obsah

---

⁴⁹ POLČÁK, Radim. *Autorský zákon: praktický komentář s judikaturou: podle stavu k 1. dubnu 2020*. Komentátor. Praha: Leges, 2020, s 618. ISBN 9788075023919.

⁵⁰ *Prosazování práv z duševního vlastnictví: Instituce, kolektivní správci*. Online. In: ÚŘAD PRŮMYSLVÉHO VLASTNICTVÍ [UPV]. Úřad průmyslového vlastnictví. 2020. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/prosazovani-prav-z-dusevniho-vlastnictvi/instituce/kolektivni-spravci>. [cit. 2024-02-20].

Pododdílu 4 (ustanovení § 2387 až § 2389) tvořen blanketními normami, které odkazují na úpravu licencí k předmětům chráněným autorským zákonem, není mu v následujících částech bakalářské práce věnována větší pozornost.

4. Licenční smlouvy

Pro lepší orientaci v následujících podkapitolách si nejprve dovolím vymezit termíny „licence“ a „licenční smlouva“ i z toho důvodu, že často dochází k nesprávné interpretaci těchto pojmů. Původ slova licence můžeme hledat v latinském slově „licentia“, jehož význam je „volnost, svoboda“⁵¹ nebo též ve slově „licere“, které se lze přeložit jako „svolovat, povolovat“.⁵² Obecně je tedy licence chápána jako určité oprávnění k činnosti, která by jinak nebyla povolena. V právním kontextu, jak uvádí Ivo Telec, je pojem licence užíván ve významu svolení (oprávnění) k užití nehmotného statku.⁵³ Udělením licence autor nepřichází o své subjektivní výlučné autorské právo, nedochází k jeho translaci, vedle něho však nabyvateli vzniká tzv. konstituované (odvozené) oprávnění.⁵⁴ Oproti tomu licenční smlouva představuje smluvní vztah, jehož cílem je právě udělení oné licence nabyvateli k užívání práva duševního vlastnictví, v případě autorských práv k užití autorského díla. Tento typ smluvního vztahu můžeme přirovnat kupříkladu ke smlouvě o nájmu, kdy nedochází k převedení vlastnických práv na nájemníka.⁵⁵ Jak z povahy soukromého práva vyplývá, i v odvětví autorského práva, respektive na úseku licenčních smluv, jsou obsažena ustanovení dispozitivní povahy, která smluvním stranám poskytují širokou míru smluvní volnosti.⁵⁶

Jednou ze stran v licenčním vztahu je poskytovatel licence, tím je po dobu svého života autor díla, po jeho smrti může jako poskytovatel licence vystupovat právní nástupce (dědic). Dalšími osobami, které mohou být poskytovateli licencí, jsou kolektivní správci při vykonávání kolektivní správy, osoby, které vykonávají majetková práva k dílu svým jménem a na svůj účet, tj. zaměstnavatel v případě

---

⁵¹ TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007, s 97. ISBN 978-80-7239-206-3.

⁵² JAKL, Ladislav (ed.). *Licence v oblasti práv k duševnímu vlastnictví: soubor vědeckovýzkumných prací*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2008, s 13. ISBN 978-80-86855-29-5.

⁵³ TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007, s 97. ISBN 978-80-7239-206-3.

⁵⁴ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Beckova edice právní instituty. Praha: C.H. Beck, 2007, s 19. ISBN 978-80-7179-573-5.

⁵⁵ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 159. ISBN 978-80-7502-386-5.

⁵⁶ POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Druhé přepracované vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019, s 39. ISBN 978-80-7251-502-8.

zaměstnaneckého díla dle ustanovení § 58 autorského zákona. Dále jimi mohou být i jiné osoby, které jsou oprávněny uzavírat licenční smlouvy vlastním jménem na účet autora např. komisionář dle uzavřené komisioní smlouvy s autorem.⁵⁷ Na druhé straně vystupuje nabyvatel licence, kterým může být v podstatě kterákoliv fyzická i právnická osoba. Nabyvatelem však nemůže být např. organizační složka státu, neboť není právnickou osobou.⁵⁸

Definování těchto pojmů bylo stěžejní pro problematiku licenčních smluv, kterou se podrobně zabírám v následujících podkapitolách a kapitolách. Pozornost je věnována popisu právní úpravy licenčních smluv, jednotlivým obsahovým náležitostem, určitým kritériím, dle kterých je možné licenční smlouvy dělit na jednotlivé typy, variantám dispozice s licencemi a na závěr způsobům zániku licenčních smluv.

4.1. Občanský zákoník jako právní úprava licenčních smluv

Pododdíl 1, který nese název Obecná ustanovení a zahrnuje ustanovení § 2358 až § 2370 poskytuje obecnou úpravu licencí ke všem právům duševního vlastnictví. Tato úprava se vztahuje jak na licence k právům průmyslového vlastnictví, tak na licence k právům chráněným autorským zákonem. V § 2358 odst. 1 je uvedeno, že licenční smlouvou dochází k poskytnutí oprávnění k využití práva duševního vlastnictví, a to buď bez omezení, nebo s omezením rozsahu jeho výkonu. Současně je stanoveno, že za poskytnutí takového práva je nabyvatel povinen zaplatit odměnu, pokud není dohodnuto jinak. Druhý odstavec specifikuje podmínky, za nichž je povinna písemná forma licenční smlouvy. Vyžadována je pouze ve dvou případech, prvním z nich je udělení výhradní licence, druhým poté nutnost zápisu licence do patřičného veřejného seznamu kupříkladu do rejstříku ochranných známek⁵⁹, přičemž takto zapsaná licence je účinná až od provedení zápisu.

---

⁵⁷ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Beckova edice právní instituty. Praha: C.H. Beck, 2007, s 33. ISBN 978-80-7179-573-5.

⁵⁸ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Beckova edice právní instituty. Praha: C.H. Beck, 2007, s 34. ISBN 978-80-7179-573-5.

⁵⁹ CHALOUPKOVÁ, Helena a HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: komentář*. 6. vydání. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023, s 361. ISBN 978-80-7400-944-0.

Ustanovení obsažené v § 2359 se týkají povinností a práv nabyvatele a poskytovatele licence v průběhu trvání licenčního vztahu, jedná se o tzv. dispozitivní ustanovení. Nabyvatel licence není povinen využít poskytnutou licenci, pokud není dohodnuto jinak. Výjimkou je situace, kdy je využití licence vyžadováno zákonem, jako je například užívání ochrany známky. Dle druhého odstavce má poskytovatel licence povinnost udržovat platnost poskytnutého práva, čímž se myslí podniknout určité kroky klíčové pro zachování platnosti licence.⁶⁰

Obsahem § 2360 a následujících ustanovení jsou ujednání o výhradních a nevýhradních licencích. Při udělení výhradní licence poskytovatel této licence ztrácí právo poskytnout stejnou licenci dalším osobám po dobu, po kterou trvá první udělená výhradní licence, zároveň s tím je povinen zdržet se vlastního výkonu práva v rozsahu stanoveném v licenční smlouvě, pokud není výslovně ujednáno jinak. Naopak je tomu při udělení licence nevýhradní, kdy poskytovatel není nijak omezen v poskytování dalších licencí. Avšak pokud by byla sjednána další licenční smlouva, kdy je již v platnosti existující výhradní licence a její nabyvatel nevyjádřil souhlas s novou licencí, licence vůbec nevznikne. Dále je také specifikováno, že pokud byla nejprve sjednána nevýhradní licence a následně poté až licence výhradní, platnost licence výhradní zůstává zachována. Občanský zákoník v § 2362 též obsahuje domněnku o (ne)výhradnosti licence, jež zní „*Není-li výslovně ujednána výhradní licence, platí, že se jedná o nevýhradní licenci.*“⁶¹ Další paragraf v pořadí se věnuje konceptu podlicence, která nabyvateli umožňuje předat licenci další, třetí, straně v plném nebo omezeném rozsahu za předpokladu, že takové ujednání bylo sjednáno v původní licenční smlouvě a poskytovatel s tímto krokem písemně vyjádřil svůj souhlas. Z odstavce 2 ustanovení § 2364 vyplývá nabyvateli licence povinnost informovat poskytovatele o učinění takové transakce společně s informacemi o osobě, které byla licence postoupena (postupník). K postoupení licence může dojít i specifickým způsobem, než je již uvedeno, což upravuje § 2365, a to převedením závodu nebo jeho části, kdy nabytá licence tvoří část

---

⁶⁰ CHALOUPKOVÁ, Helena a HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: komentář*. 6. vydání. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023, s 361–362. ISBN 978-80-7400-944-0.

⁶¹ Zákon č. 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 2012, 33/2012, § 2362.

takového závodu a je převedena společně se ním, zpravidla na základě smlouvy o koupi závodu. Souhlas poskytovatele se v tomto případě nevyžaduje, pokud si smluvní strany ve smlouvě nesjednaly opak.⁶²

Obecná úprava licenčních smluv zahrnuje též ustanovení týkající se stanovení výše odměny a způsobu jejího určení. Jestliže licenční smlouva neobsahuje konkrétní ujednání ohledně odměny, dle § 2366 je považována za platnou. To platí v situaci, pokud ze smlouvy vyplývá, že smluvní strany projevily zájem na uzavření úplatné licenční smlouvy, i když její výše není specifikována. V takovém případě má autor nárok na odměnu v obvyklé výši a za podobných podmínek platných v době sjednání smlouvy. Smlouva je platná i v případě, kdy je zřejmé, že se jedná o poskytnutí bezúplatné licence. Na základě odstavce 2 tohoto ustanovení je nabyvatel povinen umožnit poskytovateli přístup k účetním materiálům, jestliže byla ve smlouvě ujednána odměna ve formě výnosů z užívání licence, aby bylo možné prověřit skutečnou výši odměny. Poskytovatel nesmí sdílet záznamy s třetími stranami ani je využít za jiným účelem, než pro který byly poskytnuty, pokud je nabyvatel označil jako „důvěrné“. Poskytovatel musí od nabyvatele alespoň jednou ročně obdržet řádné vyúčtování odměny, nicméně smluvní strany si mohou sjednat intervaly pro předkládání vyúčtování libovolně.

Z následujícího ustanovení naopak vyplývá povinnost poskytovateli, který musí nabyvateli poskytnout všechny potřebné dokumenty společně s informacemi nezbytnými pro využívání udělené licence, a to bez zbytečného odkladu. U licenčních smluv v oblasti autorského práva je zpravidla postačující předání vyjádřeného autorského díla ve vnímatelné podobě.⁶³ Všechny obdržené podklady, doklady, dokumenty a informace není nabyvatel oprávněn sdělovat dalším osobám vyjma jeho zaměstnanců podílejících se na výkonu licence, kteří jsou však vázáni mlčenlivostí. Jakmile licence zanikne, nabyvatelovou povinností je navrátit veškeré poskytnuté podklady. Nastane-li

---

⁶² TELEČ, Ivo a TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2019, s 597. ISBN 978-80-7400-748-4.

⁶³ CHALOUPKOVÁ, Helena a HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: komentář*. 6. vydání. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023 s 369. ISBN 978-80-7400-944-0.

ohrožení nebo porušení licence, musí být o této skutečnosti vyzrozuměn poskytovatel, který následně s nabyvatelem spolupracuje na ochraně licence.

Poslední ustanovení Pododdílu 1 se věnuje možnosti výpovědi licenční smlouvy a je v něm také určena výpovědní lhůta na dobu jednoho roku od konce kalendářního měsíce, v němž druhá strana výpověď obdržela.⁶⁴

4.1.1. Licenční smlouvy k předmětům chráněným autorským zákonem

Zvláštní úprava licenčních smluv k předmětům chráněným autorským zákonem, jak již bylo zmíněno výše, je zakotvena v Pododdíle 2 počínajícím ustanovením § 2371, který uvádí, že licenční smlouvou autor (všimněme si odlišné terminologie v jednotlivých pododdílech) poskytuje oprávnění k užití autorského díla, které může být užito buď ve své podobě původní nebo i jinak pozměněné, podle určení, přičemž rozsah užití může být omezený nebo neomezený. Autorovi je umožněno poskytnout oprávnění k užití díla jen způsobem již známým v době vzniku smluvního závazku. Jinak řečeno, při udělení oprávnění k užití díla všemi možnými způsoby, se toto svolení nevztahuje do budoucna v případě vynálezu, vylepšení určité technologie a je nutné udělit licenci i k tomuto způsobu.⁶⁵ Nabyvatel má povinnost licenci využít i bez ohledu na ujednání této povinnosti v licenční smlouvě.

Ustanovení § 2373 obsahuje specifickou úpravu možnosti sjednání licenční smlouvy formou veřejné nabídky. Z projevu vůle autora musí být zřejmé, že návrh je adresovaný neurčitému okruhu osob, potenciálním uživatelům licence, kteří mohou smlouvu uzavřít pouhým jednoznačným vyjádřením souhlas s přijetím licenčních podmínek, ty jsou známo nebo veřejně dohledatelné. Jakmile takový úkon provedou, dochází k uzavření licenční smlouvy, a to i bez povinnosti vyzrozumět navrhovatele (autora). K uzavíráním licenčních smluv tímto způsobem dochází zpravidla v prostředí internetu.

V souvislosti s novelou autorského zákona z roku 2022 došlo ke změnám v ustanovení § 2374, upravujícím podmínky sjednávání odměny za poskytnutí licence. Do odst. 1 byla zavedena zásada vhodné a přiměřené odměny, též

⁶⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 2012, 33/2012, § 2370.

⁶⁵ CHALOUPKOVÁ, Helena a HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: komentář*. 6. vydání. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023 s 381. ISBN 978-80-7400-944-0.

došlo k omezení ujednání odměny formou pevné částky jen na odůvodněné případy s přihlédnutím k specifikům jednotlivých odvětví. Druhou změnou je přiznání práva na dodatečnou odměnu (též označována jako best-sellerová) bez ohledu na to, v jaké formě byla původní odměna sjednána. Autorovi na ni vzniká nárok, jestliže výnosy z poskytnuté licence jsou vyšší, než se předpokládalo při sjednávání licenční smlouvy a vznikl zde velký nepoměr.

Další novinka, kterou novela přinesla, vyústila ve vložení nového § 2374a, dle kterého má nabyvatel, který získal licenci za určitou odměnu, povinnost poskytovat autorovi informace o způsobech, jakými je dílo užíváno. Informace je povinen poskytovat minimálně jednou ročně a musí být aktuální, relevantní a úplné. Při poskytování informací se přihlédne k nákladům ve vztahu k výnosům a případně nabyvatel poskytne autorovi méně podrobné informace vzhledem k těmto okolnostem. Odst. 2 upravuje situaci, ve které příspěvek autora nemá vzhledem k dílu důležitý význam a nabyvatel tak není povinen mu tyto informace poskytovat, ledaže je autor příspěvku vyžaduje k realizování svého práva na dodatečnou odměnu. Ze třetího odstavce vyplývá, že je povinností nabyvatele poskytovat informace o užití díla na žádost autora i v momentě, kdy udělil podlicenci. Dojde-li k situaci, že nabyvatel těmito informacemi nedisponuje nebo není možné je od něho získat, je povinným nabyvatel podlicence. Nepřipouští se platnost ujednání o omezení nebo i vzdání se takového práva.

V následujících ustanoveních je upraveno omezení nabyvatele a možnosti omezení licenční smlouvy. S ohledem na osobnostní práva autora má nabyvatel omezenou pravomoc měnit označení autora, pokud k tomu autor sám nedal souhlas. Kupříkladu, pokud se autor rozhodne označit dílo jako anonymní, nesmí být jeho identita odhalena. Nabyvatel je omezen i v situaci, kdy by měl zájem provádět úpravy či změny autorského díla. Provedení takových zásahů do osobnostních práv je vyžaduje souhlas autora, s výjimkou případů, kdy lze s ohledem na okolnosti předpokládat, že by autor takové změny schválil. Nabyvatelovo oprávnění dílo užít může být omezeno autorem, resp. ujednáními v licenční smlouvě. Tyto omezení se týkají způsobu, jakým může být dílo užito a také jeho rozsahu, což zahrnuje množství, místo a dobu užití. Licenční

smlouva obvykle stanoví konkrétní způsob užití díla a rozsah této licence, aby došlo k naplnění účelu licenční smlouvy.

Autorovi může mu vzniknout nárok na poskytnutí alespoň jedné kopie díla, která vznikla na základě udělené licence k rozmnožování autorského díla, nabyvatel licence ji poskytuje na své náklady, zdali k jeho vzniku dojde závisí na druhu díla, množstevním rozsahu licence, ale též na kupní ceně díla a výrobních možnostech nabyvatele.⁶⁶

Dle novelizovaného znění § 2378 odst. 1 je autorovi přiznána možnost odstoupit od smlouvy nebo omezit licenci v případě, kdy nabyvatel dílo vůbec nevyužil a nevyužívá. Předchozí znění autorského zákona umožňovalo jen odstoupení od smlouvy a postačujícím faktorem bylo, aby nabyvatel dílo využíval „nedostatečně“. Odst. 2 upravuje situaci, kdy je obsah díla tvořen příspěvky více autorů a stanoví nutnost společného dohodnutí se na případném omezení či odstoupení.⁶⁷ Než autor přistoupí k těmto krokům musí nabyvatele vyzvat k využití díla, stanovit mu pro to přiměřenou lhůtu a informovat ho o dalším záměru s licencí, současně je vázán ještě časovou podmínkou, v jejíž lhůtě není možná odstoupit od smlouvy nebo omezit licenci, ta je obecně stanovena na dobu dvou let od poskytnutí licence. Nabyvatel může po autorovi při odstoupení od smlouvy vymáhat náhradu škody, která mu tím vznikla, avšak zde je nutné brát zřetel na důvody, které vedly nabyvatele k nevyužití licence, jelikož právě ony vedly autora k odstoupení. Občanský zákoník upravuje též problematiku navrácení odměny, tu je autor povinen vrátit nabyvateli při odstoupení od smlouvy, jestliže vůbec nedošlo k využití díla. Stejně platí při omezení licence. Naopak právo na odměnu je autorovi zachováno v případě, byla-li v licenční smlouvě ujednána povinnost nabyvatele k využití licence a ten tak neučinil, čímž mu vzniká povinnost uhradit autorovi autorskou odměnu v takové výši jaká je ujednána v licenční smlouvě.

---

⁶⁶ CHALOUPKOVÁ, Helena a HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: komentář*. 6. vydání. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023 s 399. ISBN 978-80-7400-944-0.

⁶⁷ FALADOVÁ, Adéla. Velká novela autorského zákona 2022. Online. *Duševní vlastnictví*. 2023, roč. 2023, č. 2, s. 11-12. Dostupné z: https://upv.gov.cz/files/uploads/PDF_Dokumenty/dusevni_vlastnictvi/elektronicka_verze_2023/casopis2023-02.pdf. [cit. 2024-02-16].

Druhým zákonným důvodem pro odstoupení od smlouvy je změna přesvědčení autora, věnován mu je § 2382, a umožňuje autorovi odstoupit od smlouvy, jestliže nastala změna jeho přesvědčení u dosud nezveřejněného díla, jehož zveřejněním by mohly být dotčeny jeho osobní zájmy. Změnu přesvědčení autora můžeme definovat jako jeho vnitřní pohnutku mysli, v jejímž důsledku autor změní rozhodnutí o (ne)zveřejnění díla. Jelikož zde nedošlo k žádnému porušení smluvních podmínek ze strany nabyvatele, náleží mu náhrada škody způsobená autorovým odstoupením od smlouvy. Oproti ustanovení § 2378, dle kterého je smlouva zrušena od počátku po oznámení autorova odstoupení od smlouvy, tentokrát vyplývají právní účinky z odstoupení až po uhrazení vzniklé škody či poskytnutí dostatečné jistoty, představující záruku zaplacení výši náhrady, nabyvateli. Zároveň odst. 3 přiznává nabyvateli přednostní právo na uzavření nové licenční smlouvy, za obdobných podmínek smlouvy původní, jestliže autor vyjádří svůj zájem o znovu užití díla.

Poslední paragraf tohoto pododdílu je pojmenován „*Zánik licence*“. Uvádí, že na platnost licence nemá vliv smrt fyzické osoby nebo zánik právnické osoby v postavení nabyvatele, neboť práva i povinnosti vyplývající z licenčního vztahu přecházejí na jeho právního nástupce. Smluvní volnost však stranám dovoluje ujednat, že takový přechod práv a povinností nenastane, a to úplně nebo nastane jen z části.

4.1.2. Licenční smlouva nakladatelská

Speciální úpravu licenční smlouvy nakladatelské nalezneme v Pododdíle 3 čítající ustanovení § 2384 až § 2386.

Občanský zákoník licenční smlouvu nakladatelskou chápe jako zvláštní podtyp licenční smlouvy, jejímž cílem je pořízení rozmnoženin díla tiskem či jiným obdobným způsobem a jejich následné rozšiřování mezi veřejnost. Předmětem nakladatelské licenční smlouvy mohou být díla slovesná, hudebně dramatická, hudební, výtvarná a fotografická, jestliže se nejedná o užití díla

v provedení výkonnými umělci, tato díla mohou totiž být předmět obecné typové licenční smlouvy.⁶⁸

Jestliže si strany ve smlouvě výslovně neujednají nevýhradnost licence, hledí se na ni automaticky jako na licenci výhradní, výjimku z této domněnky však tvoří rozmnožování a rozšiřování díla publikovaného periodicky.

Před vydáním díla má autor právo provést autorskou korekturu díla, tj. drobné změny, jejichž vznik nebude mít vliv na náklady spojené s jeho vydáním a zároveň jimi nedojde ke změně povahy díla. Odepření tohoto práva může mít za následek autorovo odstoupení od smlouvy.

K zániku nakladatelské smlouvy může dojít i před uplynutím doby, na kterou byla sjednána, jestliže dojde k rozebrání všech vydaných výtisků. V návaznosti na tuto situaci může autor s nabyvatelem uzavřít dohodu o zvýšení množstevního rozsahu, a to nejpozději do 6 měsíců od vzniku této skutečnosti.⁶⁹

4.2. Náležitosti licenční smlouvy

4.2.1. Formální náležitosti

Celé soukromé právo je postaveno na neformálním principu, což znamená, že smluvní strany ve smluvních vztazích mohou využívat svou svobodou vůli a zvolit si formu uzavření licenční smlouvy. Licenční smlouvu je tedy možné uzavřít písemným projevem, ústně nebo konkludentně, tj. projevem vůle, který není učiněn slovně. Jak již bylo zmíněno písemná forma se vyžaduje u licence výhradní. Jedná se o výjimku, jejímž cílem je mimo jiné ochrana práv třetích osob. Tato písemná forma nevyžaduje podobu veřejného zápisu, není nutné zde provádět legalizaci podpisů smluvních stran.⁷⁰

---

⁶⁸ TELEC, Ivo a TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář. 2.*, upravené vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2019, s 635-636. ISBN 978-80-7400-748-4

⁶⁹ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice. 2.* aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 175. ISBN 978-80-7502-386-5.

⁷⁰ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu.* Beckova edice právní instituty. Praha: C.H. Beck, 2007 s 32–33. ISBN 978-80-7179-573-5.

4.2.2. Podstatné obsahové náležitosti

Podstatnými obsahovými náležitostmi občanský zákoník rozumí náležitosti, které pokud nejsou v typové licenční smlouvě ujednány, mají za následek její absolutní neplatnost. V tomto případě je ale velmi důležité posoudit, zda se nejedná o jiný druh právního úkonu, jestliže je vyjádřením vůle smluvních stran a není protiprávní, je takový úkon platný.

Občanský zákoník tedy stanovuje podstatné obsahové náležitosti, které musí obsahovat licenční smlouva k předmětům ochrany podle autorského zákona a těmi jsou:

- určení předmětu licenční smlouvy
- projev vůle poskytnout licenci k tomuto předmětu
- ujednání o odměně.

Předmětem smlouvy může být předmět duševního vlastnictví chráněný autorským zákonem s nímž je poskytovatel licence oprávněn nakládat. Předmět bývá obvykle označen dle názvu, druhu předmětu podle autorského zákona, autora (spoluautora) předmětu, jeho obsahu, rozsahu předmětu a jeho vlastností. Dosud nevytvořená autorská díla mohou být též předmětem licenčních smluv, je vhodné takové ujednání konkretizovat například stanovením časového období vytvoření těchto děl.⁷¹ Projevem vůle poskytnout oprávnění k výkonu práva poskytovatel licence uděluje oprávnění dílo užít nabyvateli licence, který tím získává právo užít dílo v rozsahu sjednaném licenční smlouvou. Ujednání o licenční odměně v tomto případě občanský zákoník popisuje jako relativní subjektivní právo na zaplacení odměny za poskytnutí licence. Je nutné ji rozlišovat od absolutního majetkového práva na zaplacení náhradních odměn, které autorovi přiznává samotný autorský zákon. Dodatkové odměny jsou typem odměn, jež autorovi náleží za určité způsoby nakládání s dílem. Příkladem je právo na náhradní odměnu při opětovném prodeji díla uměleckého. Při poskytnutí licence bezúplatně dochází k ochraně poskytovatelových zájmů, jelikož se na něho v tomto případě nahlíží z ekonomického hlediska jako na slabší stranu. Z tohoto vyplývá, že licenční

---

⁷¹ TELEČ, Ivo a TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2019, s 565. ISBN 978-80-7400-748-4.

odměna jako taková není podstatnou obsahovou náležitostí, tou je pouze její ujednání. Konkludentní ujednání o odměně, nebo pouze ujednání, že jde o licenci úplatnou bez uvedení její výše, má za následek vznik povinnosti zaplatit odměnu ve výši obvyklé. Občanský zákoník však upřednostňuje výslovné ujednání o odměně v podobě stanovení o výši odměny, o způsobu určení výše odměny či ujednání o bezúplatnosti. Jakou formou a jakým způsobem bude nabyvatel licence poskytovat odměnu autorovi závisí na jejich smluvním ujednání. Je pravidlem, že licenční odměna je vyplácena formou finančních prostředků, neobvyklé není ani vyplácení v naturáliích či kombinace obou forem. Mohou se dohodnout, že bude docházet k vyplácení odměny procentuálně na základě zisků z užití díla nebo bude vyplácena pevná částka dle počtu archů.⁷²

4.2.3. Pravidelné obsahové náležitosti

Jedná se o náležitosti, které zpravidla bývají v licenčních smlouvách ujednány, avšak pokud nejsou nemá to za následek neplatnost smlouvy a postupuje se dle ustanovení v občanském zákoníku. Mezi pravidelné obsahové náležitosti řadíme:

- způsob užití díla
- rozsah užití díla
- dobu užití díla
- součinnost autora.

Licenční smlouva může obsahovat určení, jakým způsobem je nabyvatel oprávněn dílo užít např. jedním ze způsobů užití díla uvedených v § 12 autorského zákona.

Rozsah užití díla lze omezit co do území, množství, času a. Územním rozsahem licence rozumíme specifikaci teritoria, na kterém je možné dílo dle licenční smlouvy užít. Může se jednat o určení celého státu nebo jen území místního samosprávného celku jako je obec či kraj pro užití v rozhlasovém vysílání. Je možné určit i rozsah celosvětový, zde se však nabízí otázka, zda je

---

⁷² TELEČ, Ivo a TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2019, s 599-602. ISBN 978-80-7400-748-4.

v nabyvatelových schopnostech zajistit splnění tohoto závazku.⁷³ Pokud z ujednání v licenční smlouvě nevyplývá něco jiného, je rozsah omezen na území České republiky dle § 2376 odst. 3 písm. a). Časový rozsah určuje dobu trvání uděleného oprávnění nebo povinnosti k užití díla. V tomto případě je nutné rozlišovat dobu platnosti licenční smlouvy jako takové, od doby trvání práv a povinností udělené licencí, neboť jiná vedlejší ujednání mohou nadále platit i po skončení doby licence.⁷⁴ Z písm. b) výše zmíněného ustanovení vyplývá, že časový rozsah licence lze omezit na dobu zvyklou u konkrétního druhu díla a jeho způsobu užití, maximálně však na jeden rok od udělení licence, není-li časový rozsah ve smlouvě ujednán. Pokud je k povaze díla možné počítání jednotlivých užití díla, lze omezit množstevní rozsah licence na konkrétní počet např. při odvysílání repríz jednotlivých dramatických děl. I pro omezení množstevního rozsahu obsahuje občanský zákoník ujednání, pokud není patrné z licenční smlouvy „*množstevní rozsah licence je omezen na množství, které je obvyklé u daného druhu díla a způsobu užití*“⁷⁵ Rozsah může být omezen i jiným způsobem, věcným, kterým jsou jakákoliv další omezení užívání díla a smluvní strany uznají za vhodné je zahrnout do obsahu licenční smlouvy. Příkladem takového omezení může být omezení na vydání díla jen v knižní podobě.

Dobou užití díla se rozumí stanovení časového úseku, ve kterém by mělo dojít k využití díla. Stejně tak jako počínající doba povinnosti nabyvatele dílo užít.

Ujednáním o součinnosti autora je možné si zajistit autorovu spolupráci při užití díla. Nejpodstatnější povinností autora je doručit hmotný podklad, na němž je dílo zaznamenáno nabyvateli licence, aby z jeho strany mohlo dojít k řádnému využití díla. Zároveň je možné si ve smlouvě sjednat součinnost autora při pořádání reklamních a propagačních událostí typu křest knihy, slavnostní premiéra atd.⁷⁶

---

⁷³ TELEČ, Ivo a TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2019, s 567. ISBN 978-80-7400-748-4.

⁷⁴ tamtéž

⁷⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 2012, 33/2012, § 2376, odst. 3, písm. c).

⁷⁶ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Beckova edice právní instituty. Praha: C.H. Beck, 2007 s 29–31. ISBN 978-80-7179-573-5.

4.2.4. Vedlejší obsahové náležitosti

Těmito náležitostmi je možné rozšířit obsah licenční smlouvy, vyskytují se v nich však zřídka. Pod těmito náležitostmi si můžeme představit např. ujednání o způsobu označení autorství, zajištění závazku poskytnout licenční odměnu, ujednání o způsobech ukončení smlouvy, podmínky účinnosti smlouvy, smluvní zajištění povinnosti výhradního licenčního nabyvatele k výkonu efektivní ochrany autorského práva vůči třetím osobám.⁷⁷

4.3. Druhy licencí a licenčních smluv

4.3.1. Licence výhradní a nevýhradní

Jedním z kritérií, podle kterých si můžeme rozdělit druhy licenčních smluv je jejich výhradnost, tedy (ne)možnost poskytovatele licence udělit licenci ve stejném rozsahu více než jednomu nabyvateli nezávisle na sobě.

Není-li ujednání o výhradnosti licence obsaženo v licenční smlouvě, je dle § 2362 občanského zákoníku licence považována za nevýhradní. Na základě té je poskytovateli umožněno poskytovat licenci i dalším subjektům a on sám nepřichází o právo dílo užívat v rozsahu udělené licence. Výhradní licenci můžeme považovat za určitou exkluzivitu, kterou získává nabyvatel k užívání díla určitým způsobem, není vyloučena možnost udělit výhradní licenci jednomu nabyvateli k vystavování díla v hmotné podobě a druhému ke sdělování téhož díla veřejnosti.⁷⁸ V mnoha případech při sjednávání výhradních licencí dochází i k omezení možnosti díla užívat samotným poskytovatelem, poté hovoříme o výhradní licenci omezující. Naopak při výhradní licenci neomezující poskytovateli toto právo zůstává. Vedle dříve udělené licence výhradní není možné bez souhlasu nabyvatele udělit další výhradní či nevýhradní licenci pozdější, pokud by tak autor učinil, licence by vůbec nevznikla. Ke kolizi licencí v opačném případě dochází, pakliže autor nejdříve udělil licenci nevýhradní a poté licenci výhradní. Tehdy není souhlas nabyvatele požadován. Zůstávají v platnosti obě udělené licence.

---

⁷⁷ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Beckova edice právní instituty. Praha: C.H. Beck, 2007 s 32. ISBN 978-80-7179-573-5.

⁷⁸ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 163. ISBN 978-80-7502-386-5.

4.3.2. Licence individuální, kolektivní a hromadná

Individuální licenční smlouva je druh smluvního vztahu uzavřený mezi jednou osobou, jak na straně poskytovatel, tak hlavně na straně nabyvatele.

Licenční smlouvy kolektivní se uzavírají při správě kolektivních práv, kterou vykonávají kolektivní správci. Kolektivní správce na straně jedné tak uzavírá licenční smlouvu s právnickou osobou sdružující uživatele na straně druhé. Smluvní vztah vzniká na základě nepřímého stoupení, jehož smluvní strany jednají svým jménem na účet svých komitentů.⁷⁹

Hromadná licenční smlouva oproti kolektivní licenční smlouvě nespočívá v počtu smluvních stran či výsledných uživatelů licence, nýbrž v hromadném součtu předmětů ochrany, k jejichž užití je licence udělena. Zpravidla dochází k poskytnutí oprávnění užití všech děl, jimiž kolektivní správce sám disponuje.

Přípustná je i kombinace kolektivní a hromadné smlouvy, tj. kolektivní správce uzavírá licenční smlouvu jejímž předmětem je celý její soubor předmětů chráněných autorským zákonem s právnickou osobou – sdružením osob.

4.3.3. Licence opravňující a zavazující

Rozdíl v zavazující smlouvě oproti smlouvě opravňující je ten, že v případě smlouvy zavazující kromě práva dílo užit vzniká nabyvateli i závazek aktivně jej využít (např. distribuovat dílo) v daném rozsahu a za stanovených podmínek.

4.4. Dispozice s licencemi

Občanský zákoník umožňuje nakládání s uděleným licenčním oprávněním nabyvateli licence pouze za předpokladu udělení písemného souhlasu autora, jenž se vyžaduje z důvodu existence subjektivního práva autora rozhodnout o nabyvateli práva dílo užit. Ač se tato povinnost může jevit jako překážka mezi vznikem nových autorskoprávních obchodů, je vyžadována z důvodu ochrany práv autora jako slabší smluvní strany.

---

⁷⁹ TELEČ, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007, s 113. ISBN 978-80-7239-206-3.

Mezi dva hlavní typy postupů dispozice s licencemi patří podlicence a postoupení licence, zákon ale nevylučuje další způsoby nakládání s licenci jako je např. její zastavení, neboť charakter licence zástavu umožňuje.⁸⁰

4.4.1. Podlicence (sublicence)

Při poskytnutí podlicence dochází k udělení uživatelského oprávnění k předmětu původní licenční smlouvy mezi nabyvatelem (licencionářem) a poskytovatelem ve prospěch podlicenčního nabyvatele (sublicencionáře). K převodu, stejně jako u sjednání licence, dochází na základě smlouvy, konkrétně na základě smlouvy podlicenční, jejíž strany jsou licencionář a sublicencionář. Udělení podlicence je možné maximálně v rozsahu původní licence.

Pro uzavření podlicence se vyžaduje udělení souhlasu poskytovatele licence. Ujednání o udělování souhlasu může být obsaženo v původní licenční smlouvě nebo může mít podobu samostatné dohody. Není nijak zakázáno udělení souhlasu až následně po uzavření podlicenční smlouvy, avšak z hlediska právní jistoty smluvních stran je vhodné, aby tomu udělení souhlasu předcházelo.

V praxi se můžeme setkat i s tzv. „řetězením podlicencí“, dochází k němu tehdy, jestliže poskytovatel licence v uděleném souhlasu k podlicenci vyjádřil souhlas s poskytnutím další podlicence, jež bude moci poskytovat podlicenční nabyvatel ve prospěch dalších osob. Výsledkem takového úkonu je „podpodlicence“.⁸¹

4.4.2. Postoupení licence

Postoupením licence občanský zákoník rozumí převod práva třetí osobě, kdy dochází ke změně nabyvatele licence. Stejně jako v případě podlicence je nutné k tomuto úkonu disponovat souhlasem poskytovatele licence. Pro udělení souhlasu platí stejná pravidla, která byla zmíněna výše – souhlas obsažen

---

⁸⁰ TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Beckova edice právní instituty. Praha: C.H. Beck, 2007 s 40-41. ISBN 978-80-7179-573-5.

⁸¹ TELEČEK, Ivo a TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2019, s 592-593. ISBN 978-80-7400-748-4.

v původní licenci, samostatná dohoda, předchozí, následný. Poskytovatel může dát souhlas k postoupení licence v plném rozsahu nebo jen rozsahu částečném.

„Nástrojem“ k postoupení licence je postupní smlouva uzavíraná mezi postupitelem a postupníkem, na postupníka automaticky přechází povinnost licenci využít. Doporučuje se v postupní smlouvě sjednat i postoupení pohledávek a dluhů souvisejících s původní licenci.

Poskytovatel musí být nabyvatelem bez zbytečného odkladu informován jak o postoupení licence, tak o osobě, které byla postoupena. Nabyvatel má tuto povinnost i v momentě, kdy poskytovatel již dříve udělil generální souhlas.⁸²

4.5. Zánik licence

V této kapitole shrnuji varianty, kterými je možné ukončit platnost licence. Není přesné hovořit o ukončení licenční smlouvy, jelikož ta vytváří závazek ve formě licence, ale spíše o zániku licence samotné jako důsledku licenční dohody.⁸³

4.5.1. Uplynutí doby

V případech, kdy dojde ke sjednání trvání licence na dobu určitou, dochází k jejímu zániku po uplynutí této doby. Nežádá se, kdy dochází k ujednání doby trvání licence po celou dobu trvání majetkových autorských práv, tedy na dobu autorova života a 70 let po jeho smrti, za těchto okolností licence zaniká uplynutím posledního dne sedmdesátého roku následující po roce, ve kterém autor zemřel. Nedochozí zde k prodloužení běhu času, pokud by tento den připadl na sobotu, neděli nebo státní svátek, neboť toho lze využít jen u lhůty.⁸⁴

4.5.2. Výpověď

Zánik licenčního závazku výpovědí je možné učinit, pokud si toto ujednání smluvní strany sjednaly v licenční smlouvě nebo se jedná o licenci ujednanou na

---

⁸² TELEČ, Ivo a TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2019, s 595-596. ISBN 978-80-7400-748-4.

⁸³ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 170-171. ISBN 978-80-7502-386-5.

⁸⁴ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 171. ISBN 978-80-7502-386-5.

dobu neurčitou. Výpovědní doba pro licenční závazky je ukotvena v § 2370 občanského zákoníku. Ve srovnání s obecnou úpravou zániku závazku činí délka výpovědní doby jeden rok. Za počátek výpovědní doby je označen první den měsíce následujícího po doručení výpovědi druhé straně, výpovědní doba končí poslední den měsíce, který je dle svého pojmenování shodný s měsícem, v němž byla výpověď doručena.

Oprávněním podat výpověď disponuje jak poskytovatel licence, tak její nabyvatel.

4.5.3. Odstoupení od smlouvy

Stejně jako tomu je u výpovědi, je možné odstoupit od smlouvy díky ujednání této skutečnosti v licenční smlouvě. Společně s tímto, je vhodné ujednat si i okolnosti, za kterých je odstoupení možné kupříkladu jestliže nabyvatel poskytovateli nevyhotoví ve stanovém termínu vyúčtování licenční odměny, poskytovatel bude oprávněn od smlouvy odstoupit. Nabyvatel licence bude oprávněn odstoupit např., pokud dílo trpí určitými právními vadami.⁸⁵

Vyjma případu autorskoprávní licence s jednorázovou licenční odměnou, ve kterém by stejně jako v obecné úpravě odstoupení od smlouvy mělo odstoupení účinky ex tunc (od počátku).⁸⁶ Na problematiku autorskoprávních licencí se zpravidla užívá § 2004 odst. 3 občanského zákoníku., který říká: *„od smlouvy, jež zavazuje dlužníka k nepřetržitě či opakované činnosti nebo k postupnému dílčímu plnění, může věřitel odstoupit jen s účinky do budoucna.“*⁸⁷

V případě podstatného porušení smlouvy podle § 2002 odst. 1 občanského zákoníku může kterákoliv ze stran odstoupit od smlouvy. V ustanovení § 1977 občanského zákoníku stanoví stejné pravidlo, pokud je dlužník v prodlení

---

⁸⁵ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 172. ISBN 978-80-7502-386-5.

⁸⁶ tamtéž

⁸⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 2012, 33/2012, § 2004.

s plněním peněžitého závazku. Zmíněně ustanovení se vztahuje i na případ, kdy nabyvatel neuhradí poskytovateli odměnu ve sjednané lhůtě.⁸⁸

Obecně pro nabyvatele platí povinnost dílo rozmnožovat, rozšiřovat, sdělovat veřejnosti atp. Jinak řečeno, není-li sjednáno něco jiného, nabyvatel má povinnost licenci využít. Děje se tak na základě zájmů autora, jimiž je užívání díla s přínosem pocitu uspokojení, společenského uznání a finančních prostředků. Pokud tedy nabyvatel nekoná a tím nedochází k naplnění výše zmíněných zájmů autora, poskyvatel může odstoupit od výhradní smlouvy z důvodu nečinnosti nabyvatele. Autorovi je umožněno odstoupit nejdříve dva roky od uplynutí udělení licence. Odstoupení musí předcházet autorova výzva směrem k nabyvateli, aby licenci v přiměřené lhůtě od doručení výzvy využil, nebo bude následovat jeho odstoupení od smlouvy. Teprve pokud nabyvatel ani po doručení výzvy neplní dle licenční smlouvy, může autor od smlouvy odstoupit.

Změna přesvědčení je druhým případem, kdy může autor odstoupit od licenční smlouvy, je však podmíněn skutečností, že dílo ještě nebylo zveřejněno. Autor nemá povinnost dopředu nabyvatele upozorňovat, avšak je povinen uhradit škodu vzniklou s jeho odstoupením.

4.5.4. Smrt fyzické osoby, zánik právnické osoby

Obecně smrtí fyzické osoby a zánikem osoby právnické jako nabyvatele nezaniká licenční závazek. V případě úmrtí fyzické osoby se všechna práva a závazky z licenčních smluv vyplývající stávají předmětem dědického řízení. Pakliže dojde k zániku právnické osoby, přechází licence na právního nástupce. Často však dochází k ujednáním v licenčních smlouvách, že smrtí (zánikem) nabyvatele licence zanikne. V případě smrti autora práva a povinnosti přecházejí na jeho dědice, tudíž jeho smrtí nedochází k zániku licence.

---

⁸⁸ SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019, s 172. ISBN 978-80-7502-386-5.

Závěr

Při zpracování bakalářské práce jsem od úvodu směřovala k naplnění jejího cíle, k charakteristice licenčních smluv v oblasti autorského práva dle současných platných právních předpisů.

V jejím počátku, v kapitole 1., jsem okrajově nastínila systém práv duševního vlastnictví a začlenění autorského práva v něm. Díky kapitole 2. a pohledu do historie jsem popsala vývoj právní ochrany k autorskému právu a autorským dílům. Významnou roli v tomto ohledu měly uzavírané mezinárodní úmluvy, jednou z nich je Bernská úmluva o ochraně děl literárních a uměleckých. Následně uvádím právní prameny autorského práva, jež má svou ochranu přiznanou Listinou základních práv a svobod a každý se díky ustanovením v ní může domáhat právní ochrany k výsledkům tvůrčí duševní činnosti. Primárním předpisem v oblasti autorského práva je autorský zákon, jehož detailní popis je obsažen v kapitole 3. z důvodu uvedení čtenáře do povědomí o tom, co je předmětem autorského práva, kdo je osoba autora a jaká má práva, jaké existují způsoby užití díla a dále, neboť považuji za důležité mít o tomto právním odvětví určité znalosti předtím, než bude zkoumaná problematika licenčních smluv.

V úvodu čtvrté kapitoly jsem definovala pojmy licence a licenční smlouva kvůli častému nesprávnému užívání této terminologie. Stručně uvedu též na závěr, že licenci můžeme vnímat jako oprávnění k jinak nepovolenému úkonu. Licenční smlouva je smluvní vztah, skrze který je v autorském právu poskytováno oprávnění k užití předmětu chráněným autorským zákonem. V autorském právu je licenční smlouvou poskytováno oprávnění k užití předmětu chráněného autorským zákonem. Autor poskytnutím licence neztrácí své výlučné majetkové právo.

Dále jsem prozkoumala obecnou právní úpravu licenčních smluv a zvláštní ustanovení pro licence k předmětům chráněným autorským zákonem, včetně zvláštních ustanovení pro licenční smlouvu nakladatelskou, která je specifickým typem licenční smlouvy. Přestože se pohybujeme v oblasti soukromého práva s převahou dispozitivních ustanovení, z občanského zákoníku vyplývají práva a povinnosti smluvních stran. Kupříkladu informační povinnost nabyvatele dle

nového § 2374a. Určitá pravidla musejí být dodržena i při sjednávání licenční smlouvy, jedná se o podstatné obsahové náležitosti, které jestliže ve smlouvě nejsou ujednány, hledí se na ni jako neplatnou. Uvádím též možné členění licenčních smluv dle výhradnosti, povahy stran a povinnosti využít licenci.

Na základě provedeného zkoumání a deskripce ustanovení v občanském zákoníku si dovoluji licenční smlouvu označit za důležitý nástroj, který hraje klíčovou roli nejen v ochraně autorských práv, ale též v kulturním a vědeckém obohacování veřejnosti, které jsou díky jejich sjednávání zpřístupňována autorská díla.

Seznam použité literatury

Monografie

BOHÁČEK, Martin. *Duševní vlastnictví a vymáhání práv k němu: jiné úhly pohledu*. V Praze: Troas, 2011. ISBN 978-80-904595-4-0.

FALADOVÁ, Adéla. *Autorské právo v praxi*. Praha: FCC Public, 2015. ISBN 978-80-86534-26-8.

JAKL, Ladislav (ed.). *Licence v oblasti práv k duševnímu vlastnictví: soubor vědeckovýzkumných prací*. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2008. ISBN 978-80-86855-29-5.

KNAP, Karel. *Autorské právo*. Orbis-Praha, 1960.

KOUKAL, Pavel a NECKÁŘ, Jan. *Autorská práva a práva související v daňových souvislostech*. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-687-7.

POPELKOVÁ, Věra. *Nehmotné statky*. Druhé přepracované vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-502-8.

SRSTKA, Jiří; BARTÁK, Jan; DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš; KOUKAL, Pavel; LEŠKA, Rudolf et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. 2. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-386-5.

TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007. ISBN 978-80-7239-206-3.

TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Beckova edice právní instituty. Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-573-5.

Časopisecké články

FALADOVÁ, Adéla. Velká novela autorského zákona 2022. Online. *Duševní vlastnictví*. 2023, roč. 2023, č. 2. Dostupné z: https://upv.gov.cz/files/uploads/PDF_Dokumenty/dusevni_vlastnictvi/elektronicka_verze_2023/casopis2023-02.pdf.

Zákonná úprava

Usnesení Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb.: Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky (12. 12. 1992 — 31. 12. 1999)*. 1993, 1/1993.

Vyhláška Ministra zahraničních věcí č. 133/1980 Sb., Vyhláška ministra zahraničních věcí o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1889, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971. In: *Sbírka zákonů (České, Slovenské a Československé republiky 1. 1. 1969 — 11. 12. 1992)*. 1980, 32/1980.

Vyhláška Ministra zahraničních věcí č. 69/1975 Sb.: Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsané ve Stockholmu dne 14. července 1967. In: *Sbírka zákonů (České, Slovenské a Československé republiky 1. 1. 1969 — 11. 12. 1992)*. 1975, 19/1975.

Zákon č. 115/1953 Sb. Zákon o právu autorském (autorský zákon). In: *Sbírka zákonů republiky Československé*. 1953, 63/1953.

Zákon č. 121/2000 Sb., Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2000, 36/2000.

Zákon č. 35/1965 Sb., Zákon o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon). In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky (11. 7. 1960 — 31. 12. 1968)*. 1965, 19/1965.

Zákon č. 429/2022 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Sbírka zákonů (Česká republika 1. 1. 2000 — 31. 12. 2023)*. 2022, 193/2022.

Zákon č. 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 2012, 33/2012.

Komentáře zákonů

CHALOUPKOVÁ, Helena a HOLÝ, Petr. *Autorský zákon: komentář*. 6. vydání. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2023 s 57. ISBN 978-80-7400-944-0.

POLČÁK, Radim. *Autorský zákon: praktický komentář s judikaturou: podle stavu k 1. dubnu 2020*. Komentátor. Praha: Leges, 2020. ISBN 9788075023919.

TELEC, Ivo a TŮMA, Pavel. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.

Webové stránky a elektronické zdroje

MINISTERSTVO KULTURY [MK]. *Seznam prostředníků*. Online. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/seznam-prostredniku-cs-693>.

Prosazování práv z duševního vlastnictví: Instituce, kolektivní správci. Online. In: ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ [UPV]. Úřad průmyslového vlastnictví. 2020. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/prosazovani-prav-z-dusevniho-vlastnictvi/instituce/kolektivni-spravci>. [cit. 2024-02-20].

Prosazování práv z duševního vlastnictví: Práva k duševnímu vlastnictví. Online. In: ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ [UPV]. Úřad průmyslového vlastnictví. 2020. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/prosazovani-prav-z-dusevniho-vlastnictvi/prava-k-dusevnimu-vlastnictvi>. [cit. 2024-02-20].